

Bezpieczeństwo w kopalni to inwestycja

Z dr inż. Krzysztofem Matuszewskim – zastępcą Dyrektora Departamentu Warunków Pracy Wyższego Urzędu Górniczego – rozmawia Szymon Nowakowski

- Niebezpieczne zdarzenia to między innymi, tąpnięcia, pożary endogeniczne, wybuchy metanu. Czy można przeciwdziałać na przykład powstawaniu pożarów endogenicznych?

Tak, można przeciwdziałać. Gdyby nie stosowano odpowiedniej profilaktyki to przy wysokiej skłonności węgla do samozapalenia prowadzone byłyby ciągłe akcje przeciwpożarowe.

- W jaki sposób chronić kopalnię przed samozapłonem węgla?

Dla zapobiegania pożarom endogenicznym stosuje się m. innymi: „czyste” wybieranie węgla, duży postęp ścian, krótkie czasy likwidacji wyrobisk eksploatacyjnych, szczelne tamowanie zbędnych wyrobisk, odpowiednio dobrany system wentylacji wyrobisk, lokowanie mieszaniny pyłów dymnicowych i wody w zrobach oraz stała kontrola zagrożenia pożarowego.

- A co z tąpnięciami?

Tąpnięcie to zjawisko dynamiczne spowodowane wstrząsem górotworu, w wyniku którego wyrobisko lub jego odcinek uległo gwałtownemu zniszczeniu lub uszkodzeniu, w następstwie czego nastąpiła całkowita albo częściowa utrata jego funkcjonalności lub bezpieczeństwa jego użytkowania. Co do czasu wystąpienia tąpnięcia to nie da się go przewidzieć. Natomiast co do miejsca wystąpienia tąpnięcia to stwierdzić należy, że pokłady można zaliczyć do odpowiedniego stopnia zagrożenia. W wyrobiskach, w których istnieje duże prawdopodobieństwo wystąpienia skutków tąpnięcia (najczęściej w pokładach zaliczonych do II i III stopnia zagrożenia tąpnięciami) wyznacza się strefy szczególnego zagrożenia tąpnięciami, dla których ustala się dodatkowe środki zapobiegające i ochrony załogi (zakaz przebywania załogi w tych wyrobiskach lub ograniczenia liczby przebywających pracowników). Podsumowując, można przewidzieć miejsca, w których w przypadku zaistnienia wstrząsu mogą wystąpić skutki w wyrobiskach stwarzające zagrożenie dla załogi i ciągłości ruchu zakładu górniczego.

- A jak wygląda sprawa wybuchów lub zapalenia metanu?

Podobnie jak w przypadku tępnięć, nie da się przewidzieć czasu wybuchu lub zapalenia metanu, natomiast można określić miejsca najbardziej zagrożone wybuchem. Polskie przepisy górnicze stanowią, że na podstawie pomiarów metanonośności pokłady lub ich części zalicza się do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego. Wyrobiska w polach metanowych w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny zalicza się do wyrobisk: ze stopniem „a”, „b” i „c” niebezpieczeństwa wybuchu. Wyrobiska do stopnia „c” niebezpieczeństwa wybuchu zalicza jeżeli nawet w normalnych

warunkach przewietrzania nagromadzenie metanu w powietrzu może przekroczyć 1%. W polskich kopalniach węgla kamiennego najbardziej zagrożone zapaleniem bądź wybuchem metanu są czynne ściany o wysokiej metanowości przewietrzane na „U”, a w szczególności skrzyżowania ścian z wyrobiskami wentylacyjnymi, likwidowane ściany w pokładach silnie metanowych, a także drażone kombajnami wyrobiska korytarzowe.

- Czy według Pana opinii polskie kopalnie węgla kamiennego są dobrze przygotowane na tego typu zdarzenia?

Sadzę, że zawsze będzie pole do poprawy stanu przygotowania kopalń dla zapobiegania niebezpiecznym zdarzeniom, jak również do poprawy działań ratowniczych w przypadku ich wystąpienia. Jeżeli chodzi o wyposażenie polskich kopalń w sprzęt to należy ocenić, że jest na poziomie dobrym. Natomiast jeżeli chodzi o monitoring, w szczególności

zagrożenia tąpnięciami czy metanowego, to niewątpliwie należy stwierdzić, że prezentuje on poziom światowy. Przechodząc do ratownictwa górniczego to organizacja jak i wyposażenie należy do najlepszych na świecie. Niestety, jeżeli chodzi o wyszkolenie pracowników, to w polskim górnictwie węglowym występuje duża luka pokoleniowa i musi upłynąć trochę czasu zanim młodzi pracownicy zdobędą doświadczenie praktyczne w pracy zawodowej.

- Czy Pana zdaniem kopalnie są doinwestowane?

Należy zwrócić uwagę, że polskie kopalnie węgla kamiennego nie są doinwestowane, jeżeli chodzi o wyrobiska kapitalne na nowych poziomach, co powoduje, że eksploatacja podziemna, w przypadku występowania niektórych zagrożeń, pogarsza stan zagrożenia dla pracujących załóg.

- Dziękuję za rozmowę.

- Czy można uniknąć zdarzeń niebezpiecznych w górnictwie węgla kamiennego?

Całkowita eliminacja zdarzeń niebezpiecznych jest niemożliwa (jedynym sposobem na to byłoby zaprzestanie prowadzenia robót górniczych). Niemniej jednak, zagrożenia tak naturalne (np. metanowe, pyłowe, tąpnięciami) jak i techniczne można bardzo poważnie zminimalizować.

- Jak to zrobić?

Analizując przyczyny niebezpiecznych zdarzeń w kopalniach często formułowane są wnioski, że byłyby one możliwe do uniknięcia, gdyby na czas podjęto skoordynowane działania umożliwiające wcześniejsze wykrycie i usunięcie zagrożeń. Natomiast umiejętność przewidzenia zdarzenia niebezpiecznego to sprawa wiedzy, wyobraźni i doświadczenia pracowników inżynieryjno-technicznych kopalń, służb bhp, jak również innych pracowników zakładów górniczych.

- Jakie są przyczyny powstawania niebezpiecznych zdarzeń?

W metodzie analizy przyczyn niebezpiecznych zdarzeń i wypadków określonej nazwą MORT (Management Oversight and Risk Tree) przyjmuje się, że powstawanie niebezpiecznych zdarzeń i wypadków jest wynikiem zaniedbania lub przecenienia lub też jest to normalne zdarzenie, wynikające z przyjętego ryzyka.

- Czy można zminimalizować ryzyko?

Dla zminimalizowania możliwości jego wystąpienia i dla ograniczenia skutków niebezpiecznego zdarzenia należy prowadzić działania profilaktyczne. Klasyczne działania profilaktyczne w zakładzie pracy to m.in.: bezpośredni nadzór, system zarządzania, działalność służb bhp, kontrole warunków pracy, stosowanie sprzętu pomiarowo-sygnalizacyjnego i ochrony osobistej, a w górnictwie działania profilaktyczne w stosunku do zagrożeń naturalnych.

Komunikat

Zarząd Związku Zawodowego Górników przy KGHM Polska Miedź Oddział ZG Rudna, wobec krążących fałszywych opinii o odmowie przystąpienia przez nasz Zarząd, do prowadzonego przez Związek Zawodowy „Solidarność” oraz Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Miedziowego sporu zbiorowego – oświadczamy, że wymienione wyżej organizacje związkowe nie uczyniły żadnego kroku w kierunku zapoznania wszystkich działających w Oddziale związków z treścią złożonych wobec pracodawców żądań czy postulatów na rzecz dobra wszystkich pracowników, które mogą skutkować sporem zbiorowym a w dalszej konsekwencji strajkiem.

Docierające do nas, ze środków masowego przekazu informacje, nie mogły być wystarczającym źródłem wiedzy tym bardziej, że była tam mowa i żądaniach, które zdaniem naszego Zarządu, nie mogły być przedmiotem sporu zbiorowego / np. gwarancje wieloletniego zatrudnienia/

Przy tej okazji pragniemy zapewnić Załogę że:

- 1. Nigdy nie popieraliśmy i dalej będziemy przeciwstawiać się próbą uszczuplenia praw pracowniczych zagwarantowanych w układzie zbiorowym i protokołach porozumienia podpisanych przez wszystkich uprawnionych przedstawicieli.**
- 2. Podstawą wszelkich rokowań z Pracodawcą muszą być obowiązujące przepisy prawa a ich wykładnią, w przypadku sporu, rozstrzygające będą orzeczenia niezawisłych sądów.**

- 3. Związek nasz wystrzega się czynnego propagandowego wspierania akcji wszelkich partii czy ugrupowań politycznych. Czynne angażowanie się w politykę obniża autorytet związku, czyni zeń narzędzie do manipulacji problemami żywo interesującymi świat pracy.**

Za Zarząd

26.10.2010 r.

Związek Zawodowy Górników przy KGHM Polska Miedź Oddział ZG Rudna
ZARZĄD ZAWODOWY
w KGHM Polska Miedź S.A. Centrum Rudna
PRZEWODNICZĄCY
(.) Wiesław Kątny